

Dinu Poștarencu

NEAMUL DONICĂ-IORDĂCHESCU. RAMURA VEL CĂPITANULUI MACARIE

Prin cererea din 4 martie 1847, proprietarul moșiei Cartișa din preajma Chișinăului, Onisim Donică-Iordăchescu, a solicitat Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia să-i acorde lui și membrilor familiei sale titlul de nobil, în conformitate cu prevederile noului regulament cu privire la înscrierea locuitorilor în tagma nobilimii, sancționat de împărat la 20 ianuarie 1845. În cererea depusă el a consemnat că sub domnii Moldovei, străbunicul său Dumitru și bunelul Donică Iordăchescu au deținut ranguri boierești: primul – rangul de clucer, iar al doilea – rangul de șătrar. Totodată, a mai notat că este căsătorit cu Elena, fiica nobilului Nicolae Varzaru, în vârstă de 35 de ani, cu care crește patru fii (Nicolae, Vasile, Gheorghe și Toma) și patru fiice (Maria, Ecaterina, Pulheria și Alexandra), și stăpânește moșia populată Cartișa, cu suprafața de 550 de desetine, care i-a revenit prin moștenire, unde își are domiciliul¹. La cerere a anexat: 1. Actul de vânzare-cumpărare din 27 iunie 1800, prin care biv vel căpitanul Macarie Donică-Iordăchescu (tatăl solicitantului) a cumpărat de la ruda sa, Ioniță al lui Ion Platon din Mereni, partea acestuia din bătrânul Iordăchescu al moșiei Ciocana, cu loc de moară pe râul Bâc, pe care a moștenit-o de la mama-sa. Calitatea de martori au avut-o răzeșul moșiei Ciocana Andrei Postică și jtnicerul Iordache Haitul. 2. Un act din 20 septembrie 1803, eliberat locuitorului ținutului Orhei, biv vel căpitanului Macarie Donică, în care se menționa că domnului Moldovei Alexandru Moruzi a dispus serdarilor orheieni să nu-l împovăreze pe acesta cu nici o prestație, fără poruncă domnească, și să fie scutit de toate dările percepute de vistierie. În act se mai preciza că Macarie Donică este fiul șătrarului Donică Iordăchescu și are rangul de vel căpitan, acordat de către domnul Moldovei Alexandru Callimachi. 3. O adeverință din 17 iulie 1806, dată căpitanului Macarie Donică de către locuitorul satului Verejeni Ianache Postolachi, în vârstă de 70 de ani, prin care acesta din urmă adevărea că străbunicul lui Macarie Donică, clucerul Dumitru, a fost căsătorit cu Sanda, fiica lui Fârnache. Din însoțirea clucerului Dumitru cu Sanda s-au născut copiii: Năstase, protoiereul Constantin, Sava și Ianache. Acești urmași au stăpânit părți din moșiile Ustia (numită mai târziu Lupu), situată lângă râul Bâc, Herești (numită ulterior Recea) din preajma pârăului Voinova și Martinești, din apropierea Ichelului, care le rămăseseră de la bătrânul Fârnache. Tot de la Fârnachești le-a rămas și o parte din moșia Cartișa, aflată în ținutul Lăpușna, pe râul Bâc. Năstase, bunelul căpitanului Macarie Donică, a ținut-o în căsnicie pe Anița, sora lui Tudor Cazacu, ambii fiind copiii lui Ioniță Cazacu, de la care moșteniseră o parte din moșia Cobusca. Ianache Postolachi a declarat că tot ce este scris în adeverință cunoaște de la tatăl său. Certificatul este confirmat de către Alexandru Caragea și spătarul Crupenschi. 4. O dispoziție a Vistieriei Moldovei din 29 octombrie 1809, prin care Serdăria ținutului Orhei era anunțată că Macarie Donică, ridicat de domnul Moldovei Alexandru Callimachi la rangul de vel căpitan, este scutit de orice bir sau corvodă. 5. Actul unei învoieli din 10 mai 1811, între răzeșii bătrânului Moldoveanu din moșia Cartișa și căpitanul Macarie Donică, posesorul unui bătrân întreg din această moșie, numit Fârnac sau Mama de Câine, cu mențiunea că ei au convenit ca înghinerul hotarnic, invitat de Macarie Donică, să delimiteze bătrânul Fârnac, situat în partea de sus a moșiei, iar în privința grădinilor ale căpitanului Donică, ce se întind mai jos de Durlești, unde se află și bătrânul Moldoveanu, răzeșii i-au recunoscut dreptul de a le stăpâni în continuare, fiind proprietatea lui, fără a-l obliga să le dea a zecea parte din roadă. Actul a fost semnat de către răzeșii bătrânului Moldoveanu, Grigoraș Pruteanu, Niță Pru-

¹ Arhiva Națională a Republicii Moldova (În continuare: ANRM). Fond 88, inventar 1, dosar 1242, fila 1.

teanu, Vasile Jenunchi, Dănilă Stângă, Gheorghe Sulă, ginerele lui Moldoveanu, Matei Postică, ginerele lui Moldoveanu, Năstase, ginerele lui Moldoveanu, Vasile Onofrei, mazil, răzeș al moșiei Durlești, ca martor, și Darie Bobeică, inginer hotarnic. 6. Certificat eliberat la 30 noiembrie 1846 și semnat de către slujitorii bisericii Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din satul Boșcana, județul Orhei, preotul Tudor Stăvilă, de 71 de ani, și dascălul Dumitru Donică, de 64 de ani, prin care aceștia adevereau că în 1806, prin ianuarie sau februarie, precis nu-și mai amintesc, în familia locuitorului satului Boșcana, vel căpitanul Macarie, fiul șătrarului Donică Iordăchescu, și a soției sale Maria, s-a născut fiul Onisim, pe care ei l-au botezat. Naș a fost postelnicelul Onofrei Mardare din satul Miclești, județul Orhei. La cele declarate ei au mai adăugat că vel căpitanul Macarie s-a cununat cu Maria în biserica din Boșcana, prin 1796 sau 1797, ritualul fiind oficiat de preotul Vasile Stăvilă, tatăl preotului Tudor Stăvilă, ultimul exercitând pe atunci funcția de dascăl. Ambii părinți ai lui Onisim au decedat la Boșcana: tatăl în 1813, iar mama în 1826. Nașterea lui Onisim din părinții Macarie și Maria Donică au confirmat-o câțiva foști locuitori ai Boșcanei, strămutați în satul Mereni, județul Chișinău, și anume: mazilii Grigoraș Arhir, Gheorghe Oglindă, Gheorghe Pepercu, Ioan Caimacan, Nani Vârlan, Ion Postică, Toma Plămădeală și alții. În pomelnicele ce se păstrau la biserica Sf. Mihail din Boșcana erau înscrși: în 1812 – căpitanul Macarie Donică, soția sa Maria și copiii lor Toma, de 16 ani, Onisim, de 8 ani, și Sandulache, de 3 ani; în 1813 – Maria căpităneasă, văduvă; în 1816 – Toma, vel căpitan, de 20 de ani, mama sa Maria și copiii ei Onisim, de 14 ani, Sandulache, de 7 ani, și Maria, de 16 ani; în 1817 – Toma, vel căpitan, mama sa Maria și copiii ei Onisim, de 15 ani, Sandulache, de 8 ani, și Maria, de 17 ani; în 1822 (în lista mazililor) – Toma, vel căpitan, mama sa Maria și fiii ei Onisim, de 17 ani, și Sandulache, de 13 ani; în 1823 (în lista mazililor) – Maria și copiii ei Toma, de 30 de ani, Onisim, de 18 ani, și Sandulache, de 14 ani; în 1827 – logofățul Onisim Donică, de 22 de ani, mama sa Maria, și fratele său Sandulache; în 1828 – Onisim Donică, vel căpitan, și fratele său Sandulache.

Onisim, fiul lui Macarie Donică din Boșcana, a învățat la Seminarul Teologic din Chișinău, de la 1 februarie 1813 până în 1818¹.

Inițial, Onisim Donică-Iordăchescu a activat în calitate de traducător la Biroul de Hotărnicie al Basarabiei (15 martie 1819 – 20 februarie 1822), apoi a fost șef de birou la Judecătoria Ținutală Orhei (1 martie 1822 – 28 martie 1827), protocolist² la Biroul de Hotărnicie al Basarabiei (1 mai 1827 – 29 noiembrie 1828) și conțopist la Tutela Nobiliară Ținutală Orhei (29 noiembrie 1828 – 16 mai 1831).

Onisim Donică-Iordăchescu și-a oficiat cununia cu Elena a lui Nicolae Varzaru în ziua de 17 aprilie 1832, la biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din satul Meleşeni, județul Orhei.

Totodată, Onisim Donică-Iordăchescu a mai prezentat certificatele de naștere ale copiilor săi, botezați la biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din Durlești, din care aflăm că Maria s-a născut la 2 februarie 1833 (nașă: Ecaterina, soția moșierului Ioan Casian Suruceanu), Nicolae – la 5 ianuarie 1834 (naș: moșierul din satul Suruceni Gheorghe Ioan Suruceanu), Vasile – la 10 ianuarie 1835 (naș: Dimitrie Suruceanu, fiul moșierului din satul Suruceni Ioan Casian Suruceanu), Ecaterina – la 8 noiembrie 1839 (nașă: Ecaterina, soția moșierului Ioan Suruceanu), Profira (numită și Pulheria) – la 8 iulie 1843 (nașă: Zinaida a lui Zamfir, fiica soției moșierului din satul Răspopeni, județul Orhei, Nicolae Ioan Andronovici), Alexandra – la 13 septembrie 1844 (nașă: aceeași Zinaidă, fiica soției nobilului Nicolae Andronovici). Deoarece în condica de stare civilă a bisericii din Durlești nu erau înregistrate actele de naștere ale fiilor săi Gheorghe și Toma, s-a constatat, pe bază de dovezi, că primul s-a născut la 23 aprilie 1838, iar cel de-al doilea – la 17 aprilie 1841. În 1847, doi dintre fiii lui Onisim Donică-Iordăchescu, Nicolae și Vasile, învățau la Liceul din Chișinău.

Într-o notă explicativă, anexată la actele depuse, se preciza că *Donică* este prenumele bunelului său, iar numele de familie al strămoșilor săi este *Iordăchescu*.

¹ ANRM. F. 205, inv. 1, d. 2059, f. 17.

² Funcționar care dresa procese-verbale.

La 5 mai 1847, Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia a adoptat decizia de a-l înscrie pe Onisim Donică-Iordăchescu împreună cu membrii familiei sale în registrul genealogic al nobilimii basarabene, decizie care, la 13 ianuarie 1848, a fost aprobată de către Departamentul de Heraldică al Senatului Rusei¹.

În 1848, nobilii i-au acordat mandatul de membru din partea sa în cadrul Tribunalului din județele Chișinău și Orhei, unde activa și în 1851².

Îndeplinind dispoziția din 13 iunie 1853 a mareșalului nobilimii din Circumscripția Chișinău-Orhei, emisă în urma solicitării lui Onisim Donică-Iordăchescu, nobilii Mihail Zaharia Ralli și Dimitrie Ioan Suruceanu au întocmit inventarul moșiei Cartișa, cu suprafața de 453 de fălci 1746 stânjeni pătrați, proprietatea lui Onisim Donică-Iordăchescu. Inventarul conține o descriere a moșiei, în care se menționează că o parte din suprafața indicată i-a revenit stăpânului ei de la părinții săi, iar cealaltă – în urma cumpărărilor pe care le-a făcut. La est, moșia se mărginea cu râul Bâc, de partea dreaptă a căruia trecea drumul de la Chișinău spre târgușorul Sculeni. În continuare, moșia Cartișa se învecina cu moșiile răzeșești Grozești, Rohuleanca și cu sectorul din moșia Cartișa ce aparținea răzeșilor. Pe partea sa de moșie, O. Donică-Iordăchescu avea o casă din cărămidă, cu cinci odăi, acoperită cu șindrilă, un acaret, cu bucătărie și două odăi, la fel acoperit cu șindrilă, o bucătărie separată din piatră, acoperită cu olane, două beciuri de piatră, un grajd, o șură și un hambar, acoperite cu stuf, trei crâșme, acoperite cu stuf și împrejmuite cu garduri din nuiele, pe lângă fiecare fiind câte un beci (o crâșmă se afla lângă drumul Chișinău-Sculeni, alta – în sâtișorul Cartișa și a treia – lângă drumul ce duce din Chișinău spre satul Nisporeni). Moșia mai cuprindea o vie, cu 4 400 de tufe, și o grădină, cu 500 de pomi. Vitele din gospodăria lui Donică-Iordăchescu erau adăpate la râul Bâc, la patru fântâni și la un izvor din perimetrul Cartișei. Suprafața totală a moșiei era constituită din 350 fălci 1084 stânjeni pătrați de pământ productiv, 101 fălci 1736 stânjeni pătrați de pădure și 1 falce 521 stânjeni pătrați de pământ neproductiv (râpe)³.

Într-un act de arhivă, datat cu 16 mai 1852, este enumerată zestrea pe care Onisim Donică-Iordăchescu i-a dat-o fiicei sale Maria, căsătorită, la 20 aprilie 1852, cu nobilul Carp al lui Matei Cotruță⁴. Pulheria, cea de a treia fiică a lui Onisim Donică-Iordăchescu, a fost dată în căsnicie lui Constantin Grigore Herța, moșier la Slobozia Biliceni și ctitor al bisericii din Onișcani (județul Orhei)⁵.

Pe data de 12 aprilie 1855, Onisim Donică-Iordăchescu și-a întocmit testamentul, în care, mai întâi de toate, a ținut să consemneze că tatăl său, Macarie Donică-Iordăchescu, a decedat în 1812, când semnatarul testamentului, născut la 15 februarie 1806, avea 6 ani, fratele său mai mare, Toma, a murit în 1824, iar mama sa, Maria, s-a stins din viață în 1826. După moartea lor, el a rămas împreună cu fratele său mai mic, Alexandru, care, îmbrățișând cariera de militar, a avansat până la gradul de praporcic (sublocotenent) în armata rusă (era mort la data întocmirii acestui testament). Proprietatea funciară, moștenită de la părinți, consta din următoarele suprafețe de pământ: 1. 300 stânjeni din moșia Cartișa, teren în privința căruia răzeșii au intentat procese, motivând că acesta nu aparține neamului Donică-Iordăchescu. 2. Pământ din moșia Cobusca Nouă sau de Jos, județul Bender, stăpânit în comun cu răzeșii acestei moșii. Prin actul de partaj din 1833 între Onisim și fratele său Alexandru, primul a devenit stăpân al întregii averi părintești, plătind lui Alexandru o sumă de bani, pentru partea ce-i revenise. Pe deasupra, a mai cumpărat 220 de stânjeni din jumătatea de jos a moșiei Cartișa, numită bătrânul Moldoveanu. După ce a câștigat procesul privind moșia Cartișa, ce a durat peste 20 de ani, menționează în continuare autorul testamentului, Onisim Donică-Iordăchescu a solicitat Biroului de Hotărnicie al Basara-

¹ ANRM. F. 88, inv. 1, d. 1242, f. 42-52; ANRM, F. 88, inv. 1, d. 1452, f. 3.

² ANRM. F. 6, inv. 8, d. 768, f. 106v-107 (stat personal din 1849 al lui Onisim Donică-Iordăchescu); ANRM, F. 6, inv. 8, d. 873, f. 609v-613 (stat personal din 1851 al lui Onisim Donică-Iordăchescu).

³ ANRM. F. 37, inv. 4, d. 454.

⁴ ANRM. F. 37, inv. 4, d. 361.

⁵ Gh. Bezviconi, *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru*, București, 1943, vol. II, p. 192.

biei să-i delimiteze moșia Cartișa și, drept urmare, în 1843, instituția respectivă i-a pus la dispoziție un plan și actul de hotărnicie al moșiei. Ulterior, pe această moșie a zidit o casă de cărămidă, un grajd, două beciuri de piatră și alte acareturi. A sădit 12 pogoane de vie și pomi fructiferi, pe o suprafață de circa 2 fălci. A construit trei cârciumi, cu beciuri de piatră. Și, cu mari cheltuieli, a curățat de tufari un teren cu o suprafață de aproape 130 de fălci, făcându-l bun pentru plugărie și cositul fânului. A crescut nouă copii: Nicolae, Vasile, Gheorghe, Toma, Maria, Ecaterina, Pulheria, Alexandra și Onisim. În baza unui act de bună înțelegere, încheiat, în 1845, dintre Onisim Donică-Iordăchescu și răzeșii din Cobusca Nouă și confirmat, la 28 aprilie 1845, de către Comisia de Hotărnicie a județelor Orhei, Chișinău și Bender, inginerul cadastral a mărginit a treia parte din moșia acestui sat, cu suprafața de 112 fălci 1562 stânjeni pătrați și 27 palme, care aparținea lui O. Donică-Iordăchescu. O jumătate din acest teren o cumpărase de la fratele său Alexandru, iar un sector – de la vel căpitanul Sandu Platon. Aici, pe moșia sa de la Cobusca Nouă avea o casă cu acareturi, vie și grădină. Fiicei sale Maria, căsătorită cu Carp Cotruță, i-a dat bani și avere mobilă, trecute în foaia de zestre din 20 aprilie 1852. În martie 1853, fiii săi Nicolae și Vasile, întrerupându-și studiile în clasa VI-a a Liceului din Chișinău, s-au dedicat carierei militare. Și Gheorghe a învățat la Liceul din Chișinău până în clasa VI-a, abandonându-l la începutul anului 1855. În momentul când își scria testamentul, fiul său Toma învăța la Liceul din Chișinău, iar fiicele Ecaterina, Pulheria și Alexandra – la Pensionul privat al domnișoarei Rizo din Chișinău.

După înșiruirea acestor detalii, Onisim Donică-Iordăchescu și-a formulat hotărârea ca întreaga sa avere să treacă în stăpânirea soției sale Elena, apoi, conform obiceiului pă-mântului, – în cea a fiului lor Onisim, când acesta avea să împlinească vârsta de 25 de ani. În cazul dacă se întâmpla ca Elena să moară înainte de acest termen, moșia urma să fie administrată de către Epitropia Nobiliară, până când mezinul împlinea vârsta majoratului.

Testatorul a mai scris că toți ascendenții săi sunt înmormântați în satul Boșcana din județul Orhei. Totodată, el și-a exprimat dorința ca locuitorilor din Cartișa și Durlești Andrei Mihai, Gheorghe Gogu, Ion Amariei, Lazăr Cheptu și Ion Axanei, care timp îndelungat au lucrat în gospodăria lui, „să le fie dăruită câte o vițică”, iar lui Isai Bondarencu „să i se cumpere un cojoc și o pereche de cizme”. În calitate de „curator sau sfetnic” al soției sale, având și misiunea de a supraveghea executarea întocmai a dispozițiilor sale redată în testament, O. Donică-Iordăchescu l-a desemnat pe ginerele său Carp Cotruță, pe care l-a „verificat în ceea ce privește moralitatea, sinceritatea și bunăvoința” față de familia sa, iar în caz de moarte a soției sale Elena l-a numit tutore și executor testamentar¹.

La 13 mai 1856, Departamentul de Heraldică al Senatului Rusiei a sancționat decizia din 6 februarie 1856 a Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia de a-l trece la tagma nobilimii pe Onisim Donică-Iordăchescu, născut la 21 aprilie 1847, botezat cu același preume ca și tatăl său².

Potrivit înscrierii făcute în registrul de stare civilă al bisericii Sf. Ilie din Chișinău, Onisim Macarie Donică-Iordăchescu a trecut în lumea umbrelor pe data de 14 decembrie 1859, la vârsta de 55 de ani, fiind înmormântat la cimitirul orășenesc din Chișinău³, pe când într-o cerere din 29 decembrie 1859, adresată Tribunalului Civil Regional al Basarabi-ei, văduva Elena N. Donică-Iordăchescu a declarat că soțul ei a murit în ziua de 13 decembrie 1859 (ea a indicat în cerere că locuiește în casa decedatului ei soț, situată în sectorul I al orașului Chișinău)⁴.

Ecaterina, fiica lui Onisim Macar Donică-Iordăchescu, s-a căsătorit, în ziua de 23 aprilie 1872, cu Constantin Namesnic.

Mama ei, Elena Donică-Iordăchescu, s-a petrecut din această lume la 8 noiembrie 1874⁵.

¹ ANRM. F. 37, inv. 5, d. 1546, f. 2-7.

² ANRM. F. 88, inv. 1, d. 1242, f. 73.

³ ANRM. F. 211, inv. 3, d. 134, f. 492 v.

⁴ ANRM. F. 37, inv. 5, d. 1546, f. 1.

⁵ ANRM. F. 36, inv. 1, d. 1239, f. 10.

Despre Vasile al lui Onisim Donică-Iordăchescu știm că în 1865 avea gradul militar de căpitan și în 1870 era înrolat într-un batalion cantonat în Chișinău. La 18 aprilie 1865, având 29 de ani, el s-a cununat, în biserica Sf. Haralambie din Chișinău, cu Ana, de 17 ani, fiica negustorului Mihail Ciolacu¹. Din căsnicia sa cu Ana a avut două fiice: Elena, născută la 5 septembrie 1866, și Eugenia, născută la 20 decembrie 1869².

La 1876, Toma și Ecaterina ai lui Onisim M. Donică-Iordăchescu nu erau în viață.

Gheorghe (Egor) Onisim Donică-Iordăchescu. A învățat la Liceul din Chișinău până în anul 1855, fără a-l absolvi. Un timp a activat ca funcționar în cancelaria Tribunalului din județele Chișinău și Orhei (16 noiembrie 1855 – 9 iunie 1862). La alegerile nobiliare din 5 februarie 1869, el a fost ales candidat la funcția de membru permanent al Direcției Poliției Județene Chișinău, funcție pe care a exercitat-o începând cu ziua de 10 iulie 1870. Acest post i-a mai fost încredințat și în cadrul alegerilor nobiliare din 1872 și 1874. A ocupat și postul de conciliator în litigii funciare în județul Akkerman (12 septembrie 1875 – 12 septembrie 1878). În octombrie 1877, Adunarea Zemstvei Județene Bender i-a acordat funcția electivă de judecător de pace onorific în cadrul județului Bender și cea de membru al Comitetului Executiv (Uprava) al Zemstvei Județene Bender. În 1881, lui din nou i-a fost oferit postul de judecător de pace onorific în cadrul județului Bender. El a avut onoarea să fie și deputat al Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia din partea județului Akkerman (31 iulie 1882 – 16 ianuarie 1884). Peste zece ani a fost membru permanent al Administrației Județene Akkerman în Problemele Țăranilor, fiind ales de patru ori în această funcție (la 19 februarie 1881, 19 mai 1884, 25 iulie 1887 și 25 mai 1890), pe un termen de trei ani, de către Adunarea Zemstvei Guberniale a Basarabiei³.

Gheorghe Donică-Iordăchescu a ținut-o în căsnicie pe Elisaveta, născută la 4 iulie 1860, fiica moșierului satului Dănceni, județul Chișinău, Gheorghe Ioan Suruceanu și a soției acestuia Paraschiva⁴.

Într-o petiție din octombrie 1886, adresată inginerului cadastral, Gh. O. Donică-Iordăchescu a cerut să fie efectuate măsurări în vederea restabilirii hotarului părții sale din moșia părintească Cartișa, deoarece, odată cu scurgerea timpului, nu se mai cunoșteau semnele de hotar. În petiție a indicat că locuiește în Chișinău, în casa lui Cotruță de pe stradela Kolodeznâi⁵. Sectorul lui Gheorghe O. Donică-Iordăchescu din moșia Cartișa era megieș cu cel al fratelui său Vasile⁶.

Conform statului personal al lui Gheorghe O. Donică-Iordăchescu din 17 februarie 1892, el posedă 200 de desetine din moșia Cartișa și 150 de desetine din moșia Cobusca Nouă, județul Bender, iar soția sa – 200 de desetine în județul Chișinău⁷.

În ziua de 24 noiembrie 1892, Gheorghe O. Donică-Iordăchescu și-a întocmit testamentul, prin care și-a exprimat dorința ca după moartea sa atât sectorul său din trupul moșiei Cobusca Nouă, județul Bender, cât și sectoarele sale din cuprinsul moșiilor Cartișa și Grozești să treacă în proprietatea soției sale Elisaveta, iar după moartea ei să fie puse la dispoziția Zemstvei Guberniale a Basarabiei⁸.

La 9 decembrie 1894, soții Gheorghe și Elisaveta Donică-Iordăchescu au semnat actul de vânzare-cumpărare, prin care Elisaveta Donică-Iordăchescu i-a vândut lui Gheorghe Donică-Iordăchescu proprietatea sa imobiliară, alcătuită din trei terenuri aflate în limitele moșiei Suruceni, cu suprafața totală de 15 desetine (un teren din bătrânul Luca, iar celelal-

¹ ANRM. F. 211, inv. 3, d. 173.

² ANRM. F. 88, inv. 1, d. 1242, f. 93. Eugenia a decedat la 22 martie 1907, la Chișinău (*Друж*, № 78, 23 марта/5 апреля 1907, с. 1).

³ ANRM. F. 6, inv. 8, d. 977, f. 109v-110; ANRM. F. 88, inv. 1, d. 2012, f. 14-19, 129; ANRM. F. 39, inv. 1, d. 20, f. 3-11 (statul personal al lui Gheorghe O. Donică-Iordăchescu din 17 februarie 1892).

⁴ ANRM. F. 88, inv. 1, d. 1242, f. 84.

⁵ ANRM. F. 260, inv. 1, d. 830, f. 1.

⁶ ANRM. F. 260, inv. 1, d. 836, f. 1.

⁷ ANRM. F. 39, inv. 1, d. 20, f. 4.

⁸ ANRM. F. 260, inv. 1, d. 2874, f. 3.

te două – din bătrânul Pancu), care i-au revenit în urma partajului făcut cu comoștenitorii ei: Ecaterina Franțhevici, Profira Ciuhureanu, ambele născute Suruceanu, Maria Suruceanu și Gheorghe Suruceanu. În act se menționează că soții Donică-Iordăchescu locuiau în casă proprie, situată în Chișinău, pe strada Gostinaia¹.

În cadrul ședinței din 12 octombrie 1896 a Adunării Zemstvei Județene Chișinău, Gh. Donică-Iordăchescu a fost ales judecător de pace onorific², iar din 1897 devine membru al Comitetului Executiv (Uprava) al Zemstvei Județene Chișinău³.

Gh. O. Donică-Iordăchescu s-a stins din viață la 12 mai 1900.

Pe lângă proprietățile funciare lăsate prin testament de către soț, Elisaveta Donică-Iordăchescu mai deținea 111 desetine 1400 stânjeni pătrați din moșia Bostancea, județul Chișinău, care i-au revenit în conformitate cu partajul efectuat cu surorile sale Ecaterina Franțhevici, Profira Ciuhureanu, Maria Suruceanu și fratele său Gheorghe Suruceanu, aprobat la 29 ianuarie 1891 de către Cărmuirea Provincială a Basarabiei⁴. Prin actul de vânzare-cumpărare din 29 ianuarie 1911, Elisaveta Donică-Iordăchescu i-a vândut din această întindere de pământ lui Ion Toader Ursu din satul Durlești un teren cu suprafața de 10 desetine 226 stânjeni pătrați⁵. Tot în această zi, printr-un alt act de vânzare-cumpărare, înregistrat la Biroul Notarial al lui Ivan F. Bartlemanov de pe strada Sinadino din Chișinău, Elisaveta Donică-Iordăchescu i-a vândut țaranului Vartolomeu Ștefan Neaga din Durlești, din aceeași întindere de pământ pe care o avea în perimetrul moșiei Bostancea, un teren cu suprafața de 10 desetine 394 stânjeni pătrați⁶.

În martie 1916, Elisaveta Donică-Iordăchescu locuia în Chișinău, pe strada Meșceanskaia.

Onisim O. Donică-Iordăchescu. În 1876, fiind student, el s-a judecat cu fratele său Vasile pentru imobilul moștenit de la părinți, situat pe strada Moskovskaia (Aleksandrovskaia) din Chișinău și care se învecina cu orfelinatul lui Gheorghe Balș de pe strada Moskovskaia și cu imobilul târgovețului Dimitrie Dohot de pe strada Nemețkaia. Casa, fostă proprietate a Zinaidei Sotin, a fost cumpărată, la 20 septembrie 1856, de către tatăl lor, Onisim Donică-Iordăchescu. În 1871, mama acestor doi frați, fiind bolnavă, i-a încredințat lui Vasile gestionarea gospodăriei. Acesta, profitând de situație, a încheiat din proprie inițiativă un contract prin care a dat casa cu chirie, însușind profitul de unul singur. În petiția înaintată, în luna ianuarie 1876, Tribunalului din Chișinău, Onisim a revendicat a șaptea parte din imobil. Deoarece instanța respectivă i-a respins cererea, el a făcut apel la Curtea de Justiție din Odesa, care, la 27 octombrie 1876, i-a dat câștig de cauză. Obținând dreptul de proprietate asupra părții sale din imobil, Onisim i-a vândut această parte, prin actul de vânzare-cumpărare din 17 august 1879, fratelui Vasile cu care s-a judecat⁷.

La 6 februarie 1878, Onisim O. Donică-Iordăchescu a fost confirmat în calitate de membru al Biroului de Hotărnicie al Basarabiei. În 1890 exercita funcția de membru al Comisiei de Hotărnicie din județul Hotin⁸, iar în 1891 – cea de judecător de pace onorific⁹. În cadrul ședinței din 12 octombrie 1896 a Adunării Zemstvei Județene Chișinău, el din nou a fost ales judecător de pace onorific¹⁰.

În 1915, sectoarele din moșia Cartișa ale fraților Vasile și Onisim Donică-Iordăchescu se aflau în posesia Elenei a lui Vasile Manole, domiciliată în Chișinău, pe strada Aleksandrovskaia¹¹.

¹ ANRM. F. 36, inv. 4, d. 14, f. 4.

² *Сборник постановлений Уездного Собрания Кишиневского Земства*, Кишинев, 1914, часть II, с. 9.

³ *Ibidem*, p. 4.

⁴ ANRM. F. 36, inv. 6, d. 2721, f. 9-10v.

⁵ *Ibidem*, f. 2.

⁶ ANRM. F. 36, inv. 6, d. 2725, f. 1.

⁷ ANRM. F. 36, inv. 1, d. 1239.

⁸ ANRM. F. 260, inv. 1, d. 1055, f. 2.

⁹ *Бессарабский адрес-календарь на 1892 г.*, Кишинев, 1891, p. 14.

¹⁰ *Сборник постановлений Уездного Собрания Кишиневского Земства*, с. 9.

¹¹ ANRM. F. 260, inv. 1, d. 3035, f. 2.

Urmașii lui Stratan Donică-Iordăchescu

Adresând, la 17 ianuarie 1857, o cerere Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia, locuitorul satului Mereni din județul Chișinău, Mihail al lui Stratan Donică-Iordăchescu, a solicitat să fie înscris în tagma nobilimii împreună cu soția sa Anastasia și copiii lor, în virtutea documentelor prezentate de către verișorul său, Onisim M. Donică-Iordăchescu. În petiția depusă el a specificat că tatăl său Stratan, fiul sătrarului Donică Iordăchescu, în timpul vieții s-a bucurat de privilegiile acordate boierilor moldoveni și că el a murit peste scurtă vreme după anexarea Basarabiei la Rusia¹.

Solicitantul a anexat la cerere un act din 28 aprilie 1845, prin care răzeșii moșiei Cobusca de Jos, județul Bender (numită, de la un timp, Cobusca Nouă, precum se precizează în act) au încheiat între ei o învoială de împăcare. Răzeșii au scris în act că dețin dreptul de proprietate asupra moșiei, întrucât au moștenit-o de la strămoșul lor Ioniță Cazacu, fiul lui Andrei Cazacu, ginerele lui Tulbure, numele celui din urmă purtându-l „unul dintre cei patru bătrâni în care se împărțea în trecut moșia întreagă a satelor Cobusca de Sus și de Jos, și anume: Hasan, Găleata, Dănuță și Tulbure”. La rândul său, bătrânul Tulbure era împărțit în două jumătăți: o jumătate aparținea descendenților Aniței, iar cealaltă – urmașilor lui Toader Cazacu, Anița și Toader fiind copiii lui Ioniță Cazacu. Un teren din jumătatea de moșie ce i-a aparținut Aniței îl stăpâneau descendenții Afteniei, aceasta din urmă fiind soția sătrarului Donică Iordăchescu. Acest teren era divizat „în 12 părți, dintre care două părți le posedau Armenia și Agafia, fiicele Afteniei și a soțului ei, sătrarul Donică Iordăchescu, iar celelalte zece părți se împart în trei sectoare. Un sector îl stăpânesc mazilii Mălăieștii, care sunt copiii Elenei, al doilea – Mihalachi și cu frații săi, ei fiind fiii decedatului Stratan, iar al treilea – Onisim Donică, fiul decedatului vel căpitan Macarie Donică. Toți trei – Elena, Stratan și Macarie au fost copiii Afteniei și ai soțului ei sătrarul Donică, fiul lui Năstase Iordăchescu”².

Printr-un alt act a adevărit că el s-a născut în 1805. În plus, a mai prezentat un certificat, datat cu 30 aprilie 1856, în care se menționa: „Noi, subsemnații, confirmăm că Mihail este fiul lui Stratan și al Anastasiei, iar Stratan este fiul sătrarului Donică Iordăchescu. În timpul vieții, Stratan s-a bucurat de toate drepturile acordate boierilor moldoveni, ca și fratele său, vel căpitanul Macarie”. Semnatari ai certificatului sunt nobilii Gheorghe Râșcanu, Constantin Stamati, Ștefan Donici, Vasile Cațica, Vasile Lascari, Atanasie Meleghi, Constantin Scordeli, Constantin Baltagă, Ioan Bogdan, Ioan Nacu, Semigradov și căminarul Ștefan Casso³.

S-a constatat că la recensământurile fiscale din 1835 și 1850, Mihalache S. Donică împreună cu familia sa a fost înregistrat în lista țăranilor satului Mereni.

Examinând, la 25 iunie 1857, raportul din 11 martie 1857 al Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia privind acordarea titlului de nobil lui Mihail Donică-Iordăchescu și membrilor familiei sale, Departamentul de Heraldică al Senatului Rusiei a respins cererea din motivul că solicitantul nu a prezentat toate documentele necesare.

Curând, Mihail Donică-Iordăchescu a înaintat forului nobiliar basarabean o serie de documente suplimentare: 1. Un certificat de căsătorie cu mențiunea că pe data de 27 ianuarie 1828, la biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din satul Mereni a fost oficiată cununia lui Mihail S. Donică-Iordăchescu, de 28 de ani, cu Anastasia, de 22 de ani, fiica locuitorului satului Mereni Dumitru Ilie Istrati; 2. Certificatele de naștere ale copiilor acestui cuplu conjugal, toți trecuți în condica de stare civilă ai aceleași biserici din Mereni: Gheorghe (născut la 18 aprilie 1831), Zinaida (născută la 1 martie 1836), Agafia (născută la 8 februarie 1842), Ioan (născut la 13 noiembrie 1844), Ana (născută la 8 martie 1847) și Mihail (născut la 2 iulie 1849). În certificatul de naștere al lui Gheorghe tatăl său este numit rupaș, în cel al Zinaidei – mazil, iar în restul – țăran⁴.

¹ ANRM. F. 88, inv. 1, d. 1497, f. 1.

² *Ibidem*, f. 2-4 (28-31).

³ *Ibidem*, f. 7 (34).

⁴ *Ibidem*, f. 40-44, 57.

Drept urmare, prin decretul din 12 decembrie 1859, Departamentul de Heraldică al Senatului Guvernant i-a conferit lui Mihail Donică-Iordăchescu și membrilor familiei sale statutul de nobil.

Descendenții lui Gheorghe M. Donică-Iordăchescu.

La 10 octombrie 1880, Vasile Gh. Donică-Iordăchescu a solicitat Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia să fie trecut în registrul genealogic al tatălui său. În certificatul de naștere pe care l-a depus era notat că el s-a născut pe data de 2 octombrie 1862, avându-i ca părinți pe nobilul din satul Cojușna Gheorghe Mihail Donică-Iordăchescu și soția acestuia Olga. L-a botezat preotul Constantin Valtura de la biserica Sf. Gheorghe din Cojușna, iar naș i-a fost nobilul Onisim Donică-Iordăchescu din Cartișă¹.

Vasile s-a consacrat militariei. Din căsnicia ce-a avut-o cu Anastasia au venit pe lume trei copii: Serghei, născut prin 1889², Ludmila, născută în 1891 (botezată la biserica Regimentului 54 Infanterie Minsk), și Elena, născută în 1897 (botezată în aceeași biserică militară)³.

La 16 ianuarie 1903, Senatul Rusiei a confirmat concluzia Cărmuirii Guberniale a Basarabiei de a-l considera pe căpitanul în retragere Vasile Gh. Donică-Iordăchescu bolnav de alienație mintală⁴. Din acest motiv, forul superior al nobilimii basarabene a luat sub ocrotirea sa creșterea copiilor ai acestuia. Periodic, după recunoașterea oficială a acestui fapt trist, Anastasia N. Donică-Iordăchescu pune la curent Tutela Nobiliară despre situația copiilor săi. Bunăoară, în 1906, ea anunța că Serghei însușește arta militară în cadrul Corpului de Cadeți din Odesa, Ludmila capătă educație la Institutul de Domnișoare Nobile din Odesa, iar Elena se găsește pe lângă ea. Dintr-o altă informație, prezentată de ea la 24 ianuarie 1909, aflăm că Serghei învâța la Școala de Cavalerie din Sankt Petersburg, Ludmila – la aceeași instituție din Odesa, iar Elena – la Liceul de Fete a doamnei Fidler din Chișinău⁵.

Fiind internat la Spitalul de Psihiatrie din Costiujeni, Vasile Gh. Donică-Iordăchescu a murit la 23 mai 1911⁶.

Serghei V. Donică-Iordăchescu, maior în rezervă, s-a numărat printre delegații Congresului al III-a al Țăranilor din Basarabia, care și-a ținut lucrările la Chișinău, în ziua de 18 ianuarie 1918. Participanții la această întrunire l-au ales deputat în Sfatul Țării – organul legislativ al Basarabiei⁷. Validându-i-se mandatul la 26 ianuarie 1918 (potrivit altei surse, la 28 ianuarie)⁸, el a făcut parte din Frațiunea țărănească a Sfatului Țării.

În cadrul Sfatului Țării, Serghei V. Donică-Iordăchescu a fost vicepreședinte al Comisiei Constituționale (de la 27 iulie până la 27 noiembrie 1918) și membru al Comisiei de redactare⁹. La 27 martie/9 aprilie 1918, când Sfatul Țării a votat Unirea Basarabiei cu România, Serghei Donică-Iordăchescu s-a abținut de la vot. El a plecat în lumea celor dreți în ziua de 2 iulie 1932, fiind înmormântat la Cimitirul Central Ortodox din Chișinău¹⁰.

Ioan M. Donică-Iordăchescu. Și-a făcut studiile la Liceul Regional din Chișinău, până în clasa V-a. De la 28 august 1865 devine funcționar de cancelarie la Tribunalul din județele Chișinău și Orhei și activează aici până la 20 decembrie 1869, când este pus în disponibilitate, ca urmare a introducerii în Basarabia a unui nou regulament judiciar.

La alegerile nobiliare din 1882, el a fost ales membru al Tutelei Nobiliare din circumscripția Chișinău-Orhei. Nobilii l-au ales din nou în această calitate și la alegerile ulterioare, de fiecare dată pe un termen de trei ani, astfel că el deținea funcția respectivă și în 1908¹¹.

¹ ANRM. F. 88, inv. 1, d. 1497, f. 86.

² În chestionarul de membru al Sfatului Țării, completat la 14 mai 1918, Serghei Donică-Iordăchescu a indicat că are vârsta de 29 de ani (ANRM. F. 727, inv. 2, d. 37, f. 37).

³ ANRM.F. 325, inv. 1, d. 180, f. 25, 27.

⁴ *Ibidem*, f. 1.

⁵ *Ibidem*, f. 9, 15.

⁶ *Ibidem*, f. 26.

⁷ ANRM. F. 727, inv. 2, d. 19, f. 211v.

⁸ ANRM. F. 727, inv. 2, d. 77, f. 10, 31.

⁹ *Ibidem*, f. 10.

¹⁰ I. Colesnic, *Sfatul Țării. Enciclopedie*, Chișinău, 1998, p. 147.

¹¹ ANRM. F. 325, inv. 1, d. 238.

La 1905, Ioan M. Donică-Iordăchescu avea în proprietate 330 de desetine din moșia Mereni¹.

Din căsnicia sa cu Elena, fiica nobilului Nicolae Șendrea, Ioan Donică-Iordăchescu a avut o descendență bogată: Petru (născut la 12 iunie 1877, la Mereni), Apolinaria (născută la 5 ianuarie 1879, la Mereni), Nicolae (născut la 14 martie 1880, la Mereni), Arcadie (născut la 20 octombrie 1884, la Mereni), Sofia (născută la 9 martie 1888, fiind botezată la biserica Sf. Haralambie din Chișinău), Vladimir (născut la 19 august 1889, la Chișinău), Mihail (născut la 9 ianuarie 1893, la Chișinău), Victoria (născută la 29 decembrie 1894, la Chișinău)².

Petru, fiul cel mai mare al lui Ioan M. Donică-Iordăchescu, a învățat la Liceul din Chișinău, dar nu l-a absolvit. În continuare a fost funcționar de cancelarie la Tutela Nobiliară din circumscripția Chișinău-Orhei (23 ianuarie 1898 – 23 ianuarie 1905), apoi, de la 5 mai 1906, – funcționar de cancelarie în Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia, unde activa și în 1913. Din 1903 era căsătorit cu Ana, fiica lui Ioan Constantin Popa, care, în 1904, i-a adus pe lume o fiică, pe nume Elisaveta³. Petru al lui Ioan M. Donică-Iordăchescu a decedat în decembrie 1917, în Chișinău, la vârsta de 40 de ani⁴.

La 29 aprilie 1918, cornetul în retragere Mihail al lui Ioan Donică-Iordăchescu, de 25 de ani, și-a oficiat cununia, la biserica Înălțarea Domnului din Chișinău, cu Margareta a lui Onisim Malai, de 20 de ani. În anul următor, în ziua de 19 martie se naște băiețelul Gheorghe al acestui cuplu familial.

În ianuarie 1938, N. Donică-Iordăchescu a fost desemnat membru al Consiliului Administrativ al Băncii Orășenești din Chișinău⁵.

Mihail M. Donică-Iordăchescu. În 1905, el stăpânea 228 de desetine din moșia Dănceni, județul Chișinău⁶, pe care, prin testamentul întocmit la 15 iunie 1905, le-a lăsat moștenire soției sale Maria⁷. Mihail M. Donică-Iordăchescu a decedat la 31 octombrie 1908, fără a avea urmași, fiind înmormântat la Cimitirul Central Ortodox din Chișinău.

La 16 februarie 1913, Tribunalul Chișinău a adoptat decizia de a o pune în posesiune pe nobila Maria a lui Gheorghe Donică-Iordăchescu asupra unui teren din moșia Ialoveni, cu suprafața de 1,5 desetine, pe care l-a cumpărat la 24 noiembrie 1912⁸.

În anul de învățământ 1916/1917, un Alexei Donică-Iordăchescu, născut la 12 februarie 1906, în Chișinău, fiu de nobil, era elev în clasa a II-a a Școlii Reale din Chișinău⁹.

Summary

The article contains some information on Donica-Iordăchescu noble lineage from Bessarabia, represented by descendants of Onisim Macarie Donica-Iordachescu and those of Mihail Stratan Donica-Iordachescu, that descended from Donica Iordachescu tribesmen. One of these survivors – Serghei V. Donica-Iordachescu – was a member of the Country's Council.

¹ *Бессарабеу*, 16/29 octombrie 1905, c. 6.

² ANRM. F. 88, inv. 1, d. 1497, f. 92-95; ANRM, F. 211, inv. 11, d. 96, f. 2v.

³ ANRM. F. 88, inv. 2, d. 504, f. 1-6; ANRM, F. 325, inv. 1 d. 259.

⁴ ANRM. F. 39, inv. 1, d. 510, f. 2v.

⁵ *Бессарабское слово*, 26 января 1938, p. 2.

⁶ *Бессарабеу*, 16/29 октябрия 1905, c. 6.

⁷ ANRM. F. 325, inv. 1, d. 210.

⁸ ANRM. F. 39, inv. 4, d. 379, f. 9.

⁹ ANRM. F. 1862, inv. 22, d. 388, f. 27 v.